

फांदी पडून एकाचा मृत्यू
खोपोली : मुसळधार पावसामुळे खंडाळा घाटात रस्त्याच्या मधोमध मोठे झाड कोसळल्याने वाहतूक विस्कळीत झाली होती. नागरिकांच्या सुरक्षिततेसाठी आणि वाहतूक सुरळीत करण्याच्या उद्देशाने झाड हटविण्याचे मदतकार्य सुरू असताना शिळफाटा येथील रहिवासी अमन मुजावर यांच्या अंगावर झाडाची मोठी फांदी कोसळल्याने त्यांचा मृत्यू झाला. मिळालेल्या माहितीनुसार, अमन मुजावर हे इतर नागरिकांसमवेत रस्त्यावर पडलेले झाड हटविण्याचे काम करत होते. त्याचवेळी झाडाची मोठी फांदी अचानक त्यांच्या अंगावर कोसळली. या अपघातात ते गंभीर जखमी झाले.

रायगड **गुरुवार । दि. ९ जुलै २०२६ । अंक ३३ । पृष्ठे ८ । किंमत ५ ₹**

वेध/क
पुण्यात इमारत कोसळली
पिंपरी चिंचवड : काही दिवसांपासून राज्याच्या विविध भागात मुसळधार पावसाचा कहर पहायला मिळत आहे. पुण्याच्या वेगवेगळ्या भागातही पावसाने कहर केला आहे. मोशी कचरा डेपोजवळ एक मोठी इमारत कोसळली. या इमारतीच्या ढिगाऱ्याखाली जवळपास १४ जण अडकल्याची भीती व्यक्त करण्यात येत आहे. घटनेची माहिती मिळताच बचाव कार्य करण्यासाठी अग्निशमन दल घटनास्थळाकडे रवाना झाले. यामध्ये तिघांचा मृत्यू झाल्याची माहिती समोर आली असून आतमध्ये अडकलेल्या लोकांना वाचवण्याचे काम उशिरापर्यंत सुरू होते.

‘महायुती सरकार भ्रष्टाचारात बुडाले’
मुंबई : भाजपा महायुती सरकार भ्रष्टाचारात आकंठ बुडाले असून कंत्राटदार, ठेकेदार यांच्या माध्यमातून केवळ कमिशन खाण्याचे उद्योग सुरू आहेत. समृद्धी महामार्गात २० हजार कोटींचा भ्रष्टाचार झालेला आहे व तोच पैसा राजकीय पक्ष फोडण्यासाठी वापरला. या भ्रष्ट सरकारने त्यांच्या काळातील सर्व मोठ्या प्रकल्पांची श्वेतपत्रिका काढली, अशी मागणी महाराष्ट्र प्रदेश काँग्रेस कमिटीचे अध्यक्ष हर्षवर्धन सपकाळ यांनी केली आहे. सहा दिवसात मुसळ-धार पाऊस पडून मोठे नुकसान झाले आहे. विविध घटनांमध्ये १२ पेक्षा जास्त व्यक्तींचा जीव गेला आहे. हे सर्व सरकारच्या भ्रष्ट कारभाराचे बळी आहेत. म्हणून मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस यांच्यावर सदीप मनुष्यवधाचा गुन्हा दाखल केला पाहिजे, असेही ते म्हणाले.

लोणावळा घाटात भूस्खलन
कर्जत : लोणावळा घाट विभागातील भूस्खलनानंतर झालेल्या भागात युद्धपातळीवर दुरुस्तीचे काम पूर्ण झाले असून मंगळवारी रात्री १०.५० च्या सुमारास मंकी हिल ठाकूवाडी दरम्यानची मध्यम मार्गिका वाहतुकीसाठी सुरू करण्यात आली. या मार्गावर प्रतितास ३० किमी वेगमर्यादेने रेल्वेगाड्या चालवण्यात येत आहेत. त्यामुळे मुंबई-पुणे अप्प आणि डाऊन रेल्वेगाड्या धीम्यागतीने मार्गस्थ होत आहेत. दुरुस्तीच्या कामासाठी ४०० हून अधिक कर्मचारी आणि अभियंते, तसेच १० ते १२ जेसीबी तैनात करण्यात आली होती. रुळवरील माती, दगड आणि झाडे हटविण्याचे काम युद्धपातळीवर सुरू होते. त्यानंतर सुमारे ४५ तासांनी मध्यम मार्गिका सुरू करण्यात मध्य रेल्वेला यश आले. उर्वरित मार्गिका सुरक्षित झाल्यानंतरच खुल्या करण्यात येणार असल्याची माहिती मध्य रेल्वेकडून देण्यात आली.

पश्चिम आशियात पुन्हा तणाव!
तेहरान : पश्चिम आशियात पुन्हा एकदा युद्धाचे सावट निर्माण झालं आहे. होर्मुझ स्ट्रेटमध्ये ३ व्यावसायिक जहाजांवर झालेल्या हल्ल्यानंतर अमेरिकेने इराणच्या दक्षिण भागात सैन्य कारवाई सुरू केली आहे. अमेरिकेने स्ट्रेट ऑफ होर्मुझमधून जाणाऱ्या जहाजांना इशाराही जारी केला आहे. त्यामुळे होर्मुझ स्ट्रेटमधील वाहतूक पुन्हा विस्कळीत होण्याची भीती वर्तवली जात आहे. ज्यांना उपचारासाठी हॉस्पिटलला दाखल करण्यात आले आहे. वाढत्या तणावाच्या पार्श्वभूमीवर संयुक्त सारणी माहिती केंद्राने होर्मुझच्या सामुद्रधुनीतून प्रवास करणाऱ्या जहाजांसाठी गंभीर धोऱ्याचा इशारा दिला आहे. पुन्हा एकदा युद्धाचे ढग पश्चिम आशियात दिसत आहेत.

रायगड, नवी मुंबई, ठाणे, रत्नागिरी, सिंधुदुर्ग

कृषीवर

प्रशासनाच्या निष्काळजीपणामुळे शेतकऱ्याचा बळी

। रायगड । जिल्हा प्रतिनिधी ।

खानाव येथील पुलावरील भगदाडात पडून चांगू घरत यांचा दुर्दैवी मृत्यू झाल्यानंतर संतप्त ग्रामस्थांनी मृताच्या कुटुंबाला १५ लाख रुपयांची आर्थिक मदत मिळाल्याशिवाय मृतदेह ताब्यात घेणार नसल्याची ठाम भूमिका घेतली. यावेळी शेकापच्या चित्रलेखा पाटील यांनी घटनास्थळी धाव घेत सार्वजनिक बांधकाम विभागाच्या अधिकाऱ्यांना जाब विचारला. अखेर प्रशासनाने माघार घेत उपअभियंता दिनेश पराते यांनी मृताच्या नातेवाईकांना १५ लाख रुपयांची मदत देण्याचे आश्वासन दिले. त्यानंतरच ग्रामस्थांनी आंदोलन मागे घेत मृतदेह शवविच्छेदनासाठी पाठविण्यास सहमती दर्शविली. खानावजवळील पुलामधील भगदाडात पडून ५५ वर्षीय चांगू घरत या शेतकऱ्याचा दुर्दैवी मृत्यू

शेकापच्या चित्रलेखा पाटील यांच्या मध्यस्थीनंतर प्रशासन नमले

झाला. सार्वजनिक बांधकाम विभागाच्या निष्काळजीपणामुळे हा मृत्यू झाल्याचा आरोप करण्यात आला. मृताच्या नातेवाईकांना १५ लाख रुपयांची भरपाई द्या,

मृताच्या नातेवाईकाला मिळणार १५ लाखाची मदत

घेण्यास अपयशी ठरत होते. अखेर शेकाप प्रवक्त्या चित्रलेखा पाटील यांनी घटनास्थळी धाव घेतली. संबंधित विभागाचे अधिकारी पराते यांना धारेवर धरले. ➡ **पान २ वर**

दुर्घटना घडून कोणाचा तरी जीव जाईल, याबाबत प्रशासनाला लेखी तक्रार दिली होती. पण त्याकडे दुर्लक्ष केले. सार्वजनिक बांधकाम विभागाच्या मुजोर कारभारामुळेच एका निष्पाप शेतकऱ्याला जीव गमवावा लागला. मृत शेतकऱ्याच्या कुटुंबियांना मदत मिळण्यासाठी मृतदेह भर पावसात चार तास ठेवण्यात आला. हे प्रशासनाचे अपयश आहे. स्थानिक ग्रामस्थांबरोबरच शेकाप प्रवक्त्या चित्रलेखा पाटील यांच्या आक्रमक भूमिकेमुळे प्रशासनाला नमते घ्यावे लागले, हे सत्य आहे. कार्यकारी अभियंता आणि ठेकेदार यांच्यावर गुन्हे दाखल होणे काळाची गरज आहे. – अॅड. राकेश पाटील, सामाजिक कार्यकर्ते.

कंपनीच्या अवजड वाहनांमुळेच भगदाड
गेल कंपनीच्या दुसऱ्या टप्प्यातील प्रकल्पाचे काम सुरू आहे. या प्रकल्पाच्या कामासाठी लागणारे यंत्र सामुग्रीची वाहतूक खानावजवळी पुलावरूनच होते. हा पूल अरुंद होता. मात्र कंपनीच्या गाड्यांसाठी हा पूल रुंद करण्यात आला. क्षमतेपेक्षा अधिक वजनांची वाहने या रस्त्यावरून धावल्याने पुलाला भगदाड पडले. तसेच निकृष्ट दर्जाचे काम केल्याचा आरोप यावेळी ग्रामस्थांकडून करण्यात आला आहे.

उपाययोजनांचा अभाव
अतिवृष्टीमुळे सोमवारी दुपारी खानावजवळील पुलाला भगदाड पडले. या पुलाच्या दोन्ही बाजूला बॅरीकेट लावले होते. ज्या ठिकाणी भगदाड पडले, त्याच रस्त्याची वाट पादचारी यांच्यासाठी मोकळी होती. योग्य उपाययोजना न केल्यानेच हा अपघात होऊन मृत्यू झाल्याचा आरोप ग्रामस्थांनी केला.

जि.प.सदस्याची बऱ्याची भूमिका
वेळवली खानाव येथील ६५ वर्षीय चांगू घरत या वयोवृद्धाचे अपघाती निधन झाले. मयताच्या नातेवाईकांना भरपाई मिळाली, यासाठी ग्रामस्थांनी आक्रमक भूमिका घेतली. मात्र जिल्हा परिषद सदस्यांनी केवळ बऱ्याची भूमिका घेतल्याची चर्चा सुरू आहे. कामाचा ठेका पाहिजे असता, तर सार्वजनिक बांधकाम अधिकार्यांना दहा वेळा फोन केला असता, अशीही चर्चा दबक्या आवाजात सुरू होती.

गावठाणाचा विकास, विस्थापितांचा वनवास!

जेएनपीए प्रशासनाविरोधात गंभीर आरोप; एसआयटी चौकशीची मागणी

। उरण । विठ्ठल ममताबादे ।

शेवा व कोळीवाडा येथील ६२० विस्थापित कुटुंबांना चार दशकांनंतरही पुनर्वसनाचा न्याय मिळालेला नसताना, त्यांच्या मूळ गावठाणावर तब्बल १३.१४ कोटी रुपयांची उद्याने, मंदिरांचा जीर्णोद्धार आणि सुशोभीकरणाची कामे सुरू झाल्याचा आरोप करत विस्थापितांनी जेएनपीए आणि संबंधित महसूल प्रशासनाविरोधात गंभीर आक्षेप नोंदवले आहेत. कथित बनावट सरकारी आज्ञापत्रांच्या आधारे पुनर्वसनाचा प्रश्न जाणीवपूर्वक रखडविण्यात आल्याचा दावा करत संपूर्ण सरकरणाची विशेष तपास पथक (एसआयटी) मार्फत चौकशी

करण्याची मागणी करण्यात आली आहे. विस्थापितांच्याम्हणण्यानुसार, शेवा बेटावरील सुमारे ८०० हेक्टर सुपीक शेती, पारंपरिक मासेमारी क्षेत्र आणि गावठाणावर शेकडो कुटुंबांचा उदरनिर्वाह अवलंबून होता. २१ जून १९८४ रोजी शासनाने

नसल्याची लेखी माहिती दिल्याचा दावा विस्थापितांनी केला आहे. याउलट, १७ फेब्रुवारी आणि १७ मार्च १९९० रोजी काढण्यात आलेल्या दोन सरकारी आज्ञापत्रांमध्ये शेवा व कोळीवाडा गावठाण विनामूल्य संपादित करून त्याबद्दल्यात बोरीपाखाडी व बोकडविरा येथे पर्यायी जमीन देण्यात आल्याचा उल्लेख आहे. ही दोन्ही आज्ञापत्रे बनावट असल्याचा आरोप करत त्याच आधारे गेली ४० वर्षे ६२० कुटुंबांची दिशाभूल करण्यात आली आणि त्यांना पुनर्वसनापासून वंचित ठेवण्यात आल्याचा दावा करण्यात आला आहे. ➡ **पान २ वर**

बेलवड्यात डोंगर सरकले, घरांना भेगा

। पेण । प्रतिनिधी ।

पेण तालुक्यातील बेलवडे ग्रुप ग्रामपंचायत हद्दीत मुसळधार पावसाने डोंगराळ भाग धोक्याच्या उंबरठ्यावर आणला आहे. बेंदीचीवाडीतील आदिवासीवाडी आणि मुंगोशी परिसरात डोंगराला मोठमोठे तडे गेल्याने दरड कोसळण्याचा गंभीर धोका निर्माण झाला असून अनेक घरांना भेगा पडल्या आहेत. संभाव्य दुर्घटना टाळण्यासाठी २८ कुटुंबातील सुमारे ८० ते ८५ नागरिकांना सुरक्षित स्थळी हलविण्यात आले. मात्र एवढी गंभीर परिस्थिती निर्माण होऊनही एकही शासकीय अधिकारी घटनास्थळी पोहोचला नसल्याचा आरोप ग्रामस्थांनी करत प्रशासनाच्या कार्यपद्धतीवर तीव्र संताप व्यक्त केला आहे. गेल्या पाच दिवसांपासून सुरू

■ बेंदीचीवाडी आदिवासीवाडी व मुंगोशी धोक्याच्या छायेत; २८ कुटुंबांचे स्थलांतर

असलेल्या मुसळधार पावसामुळे बेंदीचीवाडी परिसरातील डोंगराला मोठ्या प्रमाणात तडे गेले असून,

वडाचा दांड-शोळे मार्गालाही भेगा पडल्या आहेत. अनेक ठिकाणी जमीन सरकल्याचे स्पष्ट दिसत असून डोंगरातून दगड घसरत असल्याने परिसरातील नागरिक भीतीच्या छायेत आहेत. मुंगोशी परिसरातही दरड कोसळल्याने धोका अधिक वाढला आहे. परिस्थितीचे गांभीर्य लक्षात घेऊन बेलवडे ग्रुप ➡ **पान २ वर**

पाण्यात बुडून एकाचा मृत्यू

नवीन पनवेल : भेकरेवाडी,

शिरवली गाव परिसरात मित्रांसोबत फिरायला गेलेला तरुण पाण्याच्या प्रवाहात वाहून गेल्याची घटना मंगळवारी (दि.७) घडली. या तरुणाचा विविध ठिकाणी नदीपात्रात शोध घेतला जात आहे. मयूर पाटील हा त्याच्या पाच ते सहा मित्रांसोबत भेकरेवाडी, शिरवली गाव परिसरात फिरण्यासाठी गेला होता. यावेळी ते पाण्यात पोहण्यासाठी उतरले. दरम्यान, मयूर पाटील याचा पाय घसरून खाली पडला आणि पाण्याच्या प्रवाहात वाहून गेला. या प्रकारची माहिती पनवेल तालुका पोलिसांना दिल्यानंतर पनवेल तालुका पोलीस घटनास्थळी दाखल झाले.

। पनवेल ग्रामीण । वार्ताहर ।

नवी मुंबई आंतरराष्ट्रीय विमानतळाला स्व. लोकनेते तथा माजी खासदार दि. बा. पाटील यांचे नाव द्यावे, या मागणीसाठी विधानभवनावर धडक देण्यासाठी निघालेल्या हजारो भूमिपुत्रांचा एल्गार बुधवारी (दि.८) कामोठे टोलनाक्यावर पोलिसांच्या नाकेबंदीत अडविण्यात आला. पनवेलपासूनच उभारलेल्या कडेकोट बंदीबस्तात आंदोलनकर्त्यांना मुंबईच्या दिशेने जाण्यापासून रोखण्यात आले, तर अनेकांना प्रतिबंधात्मक ताब्यात घेण्यात आले. मुसळधार पाऊस, पोलिसी अडथळे आणि कारवाईची पर्वा न करता घोषणांनी परिसर दणाणून सोडणाऱ्या आंदोलनकर्त्यांनी सरकारवर तीव्र संताप व्यक्त केला. मोर्चा थांबवता आला, पण दि. बा. पाटील यांच्या नावासाठी पेटलेला संघर्ष थांबवणे कोणालाही शक्य नाही, असा इशारा देत आंदोलन आणखी तीव्र करण्याचा निर्धार व्यक्त करण्यात आला.

या आंदोलनाचे नेतृत्व उपोषणकर्त्या रमिता पोपेटा यांनी केले. आंदोलनात भिवंडीचे खासदार सुरेश (बाळ्यामामा) म्हात्रे, माजी आमदार बाळाराम पाटील, सामाजिक कार्यकर्ते कांतीलाल कडू यांच्यासह लोकनेते दि. बा. प्रेमी रामकृष्ण समितीचे पदाधिकारी, विविध राजकीय पक्षांचे कार्यकर्ते आणि हजारो प्रकल्पग्रस्त सहभागी झाले. सकाळपासूनच आंदोलक पनवेलमध्ये एकत्र येऊ लागले. भर पावसात हातात फलक, बॅनर आणि लोकनेते दि. बा. पाटील यांची छायाचित्रे घेऊन एकच नाव... दि. बा. पाटील नाव, प्रकल्पग्रस्तांचा

आंदोलन चिरडण्याचा पोलिसांचा डाव!
माजी आमदार बाळाराम पाटील यांनी पोलीस प्रशासनावर थेट निशाणा साधताना सांगितले की, यापूर्वीही रायगडमध्ये अनेक आंदोलने केली आहेत. सर्व आंदोलनांना परवानगी मिळतेच असे नाही. मात्र यावेळी पोलिसांची भूमिका दडपशाहीची असून ती निषेधार्ह आहे. आम्ही आंदोलनाच्या भूमिकेवर ठाम आहोत. खासदार सुरेश उर्फ बाळ्यामामा म्हात्रे यांनीही सरकारवर कठोर शब्दात टीका केली. ‘नवी मुंबई विमानतळासाठी आपल्या जमिनी दिलेल्या भूमिपुत्रांची ही लढाई आहे. या लढ्याला पोलिसी बळाने थांबवता येणार नाही. दि. बा. पाटील यांच्या नावासाठीचा संघर्ष आणखी तीव्र होईल,’ असा इशारा त्यांनी दिला.

सत्ताधारी स्थानिक आमदारांचा धिक्कार
विशेष म्हणजे, सत्ताधारी महायुतीतील भारतीय जनता पक्ष, शिवसेना (शिंदे गट) आणि राष्ट्रवादी काँग्रेस (अजित पवार गट) यांनी या आंदोलनापासून अंतर राखले. त्यामुळे विरोधकांनी सरकारवर राजकीय हेतूने आंदोलन दडपल्याचा आरोप केला. सत्ताधारी पक्षातील आम दारांनी या आंदोलनाबाबत मौन बाळगल्याने भूमिपुत्रांनी त्यांचा जाहीर शब्दात धिक्कार केला.

सन्मान करा, विमानतळाला दि. बा. पाटील यांचेच नाव द्या, सरकार जागे व्हा, अशा जोरदार घोषणा देण्यात आल्या. आंदोलक मुंबईकडे रवाना होण्यापूर्वीच पनवेलमधील छत्रपती शिवाजी महाराज चौकात पोलिसांनी आंदोलनातील प्रमुख नेत्यांना

प्रतिबंधात्मक ताब्यात घेतले. मात्र त्यानंतरही मोठ्या संख्येने आंदोलकांनी विधानभवनाच्या दिशेने कूच करण्याचा निर्धार कायम ठेवला. यानंतर सायन-पनवेल महामार्गावरील कामोठे टोलनाका परिसरात पोलिसांनी मोठा बंदीबस्त उभारून ➡ **पान २ वर**

अडकलेल्या ट्रेकर्सचा ग्रामस्थांकडून बचाव

। नेरळ । प्रतिनिधी ।

माथेरान डोंगरात असलेल्या गाबॅट येथे ट्रेकिंगसाठी आलेले १५ जण परतीच्या प्रवासात अडकून पडले. पावसामुळे पाण्याने भरलेला नाला पार करण्यासाठी ग्रामस्थांनी मदत केल्याने १५ जणांचे प्राण वाचले. ग्रामस्थांनी नाल्यात उतरून त्या १५ तरुण ट्रेकर्सना नाला पार करून देण्यास मदत केली. माथेरानमध्ये प्रसिद्ध पॉईंट गाबॅट या ठिकाणी ट्रेकिंगला जाणाऱ्या पर्यटकांनी आपला जीव मुठीत घेऊन नाला ओलांडण्याचा प्रयत्न केला. कर्जत तालुक्यामध्ये गेल्या तीन ते चार दिवसांपासून मुसळधार पाऊस कोसळत असून प्रशासनाकडून विविध ठिकाणी हाय अलर्ट जारी करण्यात आला

■ नाल्यात उतरवून रेस्क्यू: १५ जणांचा जीव वाचला

आहे. असे असतानाही मुंबईहून आलेल्या काही पर्यटकांनी गारबेट ट्रेकिंगला जाण्याचा धाडसी निर्णय घेतला. रात्रीपासून सुरू असलेल्या जोरदार पावसामुळे एक नाल्याला पूर आला आणि सुमारे वीस ते पंचवीस पर्यटक ➡ **पान २ वर**

इथेनॉलवरून भडका

आपण धोरण आखायचे आणि जनतेने ते मान खाली घालून स्वीकारायचे याची सरकारला सवय झाली आहे. मोदीने किया है तो कुछ सोच समझके ही किया होगा असा एक वाक्प्रचार जनतेत मुद्दाम रूढ करण्यात आला आहे. मोदी सरकार कधीही चुकू शकत नाही. ते जनतेच्या भल्याचाच निर्णय घेते असा राक्षसी प्रचार त्यातून आकाराला आला. त्यातूनच मोदींच्या मागे अंधभक्तांची फळी उभी राहिली. पण शेवटी व्यवहार कोणालाही चुकलेला नाही. सरकार सांगते आहे एक आणि त्याचा अनुभव मात्र भलताच येतो आहे असे म्हटल्यानंतर अंधभक्तांमध्येही चुळबूळ सुरू होते. अशी चुळबूळ आधी नीट परिक्षेचा पेपर फुटण्यावरून झाली. या सरकारला साधी परिक्षा नीट घेता येत नाही इथपासून तो पेपर फोडण्यामध्ये सरकारच्याच काही लोकांचा स्वार्थ गुंतलेला आहे अशापर्यंत अनेक मते व्यक्त झाली. त्यातून मध्यमवर्गातील लोकांमध्ये प्रचंड संताप उसळला. कॉंग्रेस जनता पार्टीला मिळालेल्या प्रतिसादावरून तो दिसून आला. आता नीटची फेरपरीक्षा पार पडलेली असल्याने सध्या हा विषय मागे पडला असला तरी सरकारच्या विश्वासार्हतेला जबर तडे गेले यात शंका नाही. आता तो विषय मागे पडतो तोच इथेनॉलचा विषय पुढे आला आहे. पेट्रोलमध्ये इथेनॉल मिसळण्याचे प्रमाण वाढवण्याच्या मुद्द्यावरून सध्या दुचाकी व चारचाकी गाड्या बाळगळणारी मंडळी खवळलेली आहेत. दिल्लीमध्ये पाच जुलैला चारचाकी गाडीवाल्यांनी जंतरमंतरवर निदर्शने केली. मिडियामधून ती दाखवावी लागली. त्यामुळे देशभर हा विषय पेटला. पेट्रोलमध्ये इथेनॉल मिसळण्याचे प्रमाण सध्याच्या वीस टक्क्यांहून अधिक करण्याला सरकार परवानगी देणार आहे अशा केवळ बातम्यांच्या आधारे हे वातावरण तापले हे विशेष म्हणायला हवे. या प्रस्तावित बदलांना विरोध करणाऱ्यांमध्ये बहुतांश सगळे भाजपचे उच्चवर्गीय व उच्चवर्णीय मतदार आहेत. त्यामुळे भाजपचे धाबे दणाणले असेल. आजवर याच वर्गाच्या पांडित्याच्या जोरावर भाजपने दादागिरी केली. उत्तर प्रदेश आणि बिहारमध्ये रामाचे नाव घेतले की लोक पागल होतात. पण मुंबई–दिल्लीची जनता आणि गुजरातातील बनिया मंडळी यांना धंद्यात फायद्याचे कलम दिसावे लागते. ते दिसले नाही की ती बिथरतात. सध्या तसेच झाले आहे.

इंजिनाची खराबी

मुळात वाजपेयी सरकारच्या काळात पेट्रोलमध्ये इथेनॉल मिसळण्याला परवानगी देण्यात आली. आरंभी हे प्रमाण दहा टक्के ठेवण्यात आले. भारत वर्षाला सुमारे बावीस लाख कोटी रुपयांचे पेट्रोल इत्यादी इंधन आयात करतो. त्यामुळे त्या खर्चात बचत होणे स्वागतार्ह होते. दुसऱ्या बाजूने शेतीमाल वापरून इथेनॉल तयार होणार असेल व त्यातून शेतकऱ्यांना पैसे मिळणार असतील तर ते चांगले आहे अशी सर्वांची भावना होती. त्यातूनच सर्व पक्षांनी हे धोरण उचलून धरले. मोदी सरकारने इथेनॉलचे हे प्रमाण वीस टक्क्यांवर नेण्याचे ठरवले. त्यासाठी २०३० ची मुदत ठरवली. त्या वेळपर्यंत सरसकट सर्वत्र पेट्रोलमध्ये वीस टक्के इथेनॉल मिसळून गाड्यांमध्ये वापरले जाईल असे ठरले. या सगळ्याचा संबंध जागतिक तापमानवाढीशी जोडण्यात आला. पेट्रोल इत्यादी इंधनाच्या उत्खननामुळे व वापरामुळे ही वाढ अधिक होते असा दावा करून इथेनॉलमुळे यात कपात होईल असे गाजर दाखवण्यात आले. त्याबाबत अनुकूलतेचा फायदा घेऊन मोदी सरकारने २०२५ पर्यंत, म्हणजे निहित मुदतीच्या आधीच पाच वर्षे ८० टक्के पेट्रोल आणि वीस टक्के इथेनॉल असे मिश्रण करून विकायला सुरुवात केली. आता बाजारात मिळणारे सगळे पेट्रोल असेच मिळते. पेट्रोलचे प्रमाण बदलले. पण त्यानुसार गाड्यांची इंजिंस काही बदलली नाहीत. सध्या बहुतांश दुचाकी व चारचाकी गाड्यांमध्ये दहा टक्के इथेनॉल जावू शकतील अशा प्रकारची इंजिंस अस्तित्वात आहेत. पण सरकारच्या धोरणामुळे त्यांना पेट्रोल मात्र वीस टक्के इथेनॉल मिसळलेले विकले जात आहे. या वाढीव इथेनॉलमुळे आपल्या गाड्यांचे मायलेज कमी होत असल्याच्या तसेच इंजिनाची खराबी होत असल्याच्या तक्रारी वाढल्या. आरंभी त्याकडे चार लोकांची कुजबूज म्हणून दडपण्याचा प्रयत्न झाला. पण आता याबाबत गाड्यांच्या अनेक जाणकारांनी मते मांडली आहेत. सगळ्यात महत्त्वाचे म्हणजे वाढीव इथेनॉलमुळे इंजिन व पेट्रोल टाक्रीशी संबंधित रबराचे पार्ट्स सतत खराब होत असल्याचे अहवाल समोर आले.

भक्तांमधील चुळबूळ

या संदर्भात सर्वोच्च न्यायालयात एक याचिका दाखल करण्यात आली असून गाड्यांच्या वापरातले नामवंत लोक याबाबत न्यायालयासमोर पुरावे देऊ असे म्हणत आहेत. वीस टक्के इथेनॉलमुळे गाड्यांचे मोठे प्रभावण होते व पेट्रोल जास्त लागते असा मतप्रवाह बळकट होऊ लागला आहे. हे होत असताना त्याकडे दुर्लक्ष करून सरकारने वीस टक्क्यांहून अधिक इथेनॉल असेल अशा पेट्रोलवरचा अबकारी कर कमी करण्याचे धोरण आणले. त्यामुळे आता लवकरच तीस टक्के इथेनॉल आणि ७० टक्के पेट्रोल अशा मिश्रणाची सक्ती होणार अशी भीती वाहनचालकांना वाटू लागली. त्यातूनच मग मिडियामध्ये असंतोष व्यक्त होऊ लागला व शेवटी लोक निदर्शनांसाठी रस्त्यावरही उतरले. मोदी सरकारने नेहमीप्रमाणे यावर मौन बाळगले आहे. सरकार नवीन धोरण आणणार की नाही हे काहीच सांगत नाही. दुसरीकडे नितीन गडकरी मात्र इथेनॉल अधिकाधिक मिसळणे कशे चांगले आहे याबद्दल रोज विधाने करीत आहेत. अगदी कालच म्हणजे मंगळवारी त्यांनी इथेनॉलची निर्मित वाढली तर उत्तर प्रदेश व बिहारच्या मर्याद्या शेतकऱ्यांना ४५ हजार कोटी रुपये वाढीव उत्पन्न मिळेल असे खास गडकरी शैलीतले गाजर दाखवले. गडकरींच्या मानाने हा आकडा तसा कमीच म्हणायला हवा. कारण एरवी गडकरी किमान लाख कोटींच्या खाली काही बोलत नाहीत. असो. पण यात अनेक गंभीर मुद्दे गुंतलेले आहेत. एक म्हणजे वाढीव इथेनॉलच्या निर्मितीसाठी ऊस, मका, तांदूळ आदी पिके वापरवी लागतील. त्यासाठी बरेच एकर प्रचंड पाणी लागेल. दुसरे म्हणजे निव्वळ पैसे मिळतात म्हणून शेतकरी केवळ याच पिकाकडे वळले तरी बाकीचे धान्य, कडधान्य आणि तेलबिया यांचे उत्पादन कमी होत जाईल. हे आपल्याला परवडणारे नाही. दुसरे म्हणजे वीस टक्क्यांहून अधिक इथेनॉल मिसळण्याचे धोरण अधिकृतपणे जाहीर न करताच सरकारने अबकारी करात सूट दिल्याने यात काळेबेरे असल्याचा संशय बाळगला आहे. वीस टक्क्यांहून अधिक इथेनॉलसाठी तशा प्रकारची सक्कल इंजिंस लागतील. ती न करताच सध्याच्या गाड्यांमध्ये ते वापरू गेले तर इंजिनांची खराबी होईल. मोटार कंपन्या याबाबत मूग गिळून गप्य आहेत. त्या सरकारला निरोध करू इच्छित नाहीत. इंजिनमध्ये बदल करायचे म्हणजे खर्च येणार व गाड्यांच्या किमतीही वाढणार आहेत. त्याचा वेगळा फटका बसेल. सरकार धोरण जाहीर न करता परस्पर ३० टक्के इथेनॉलवाल्या पेट्रोलाला सरसकट परवानगी देईल की काय अशी अनेकांना भीती वाटते. सध्या आपल्याला जे पेट्रोल मिळते त्यात किती इथेनॉल आहे याचे प्रमाण पंपावर कुठेही दर्शवलेले नसते. त्यामुळे उद्या ते वाढले तरी आपल्याला काहीच कळणार नाही. हा सगळा गुप्त, गुपचुप, भानगडीचा मामला आहे या शंकेनेच भक्तांमधील चुळबूळ वाढली आहे. बरे आहे. त्या निमित्ताने का हॉईना सरकारच्या खऱ्या स्वरूपाची यांना जाणीव होईल.

। विचार

पाकव्याप्त काश्मीरमधील सध्याचे आंदोलन एक गंभीर राजकीय आणि सामाजिक आव्हान बनले आहे. आर्थिक संकट, वाढती महागाई, प्रशासनावरील अविश्वास या घटकांनी हा असंतोष अधिक तीव्र केला आहे. संवाद, पारदर्शकता, उत्तरदायित्व आणि लोकशाही मूल्यांचा सन्मान यांच्याच आधारे अशा संघर्षाचे शाश्वत समाधान शक्य आहे. अन्यथा, हे पाकिस्तानच्या राजकीय स्थैर्यासमोरील मोठे आव्हान ठरू शकते.

पाकव्याप्त काश्मीर पुन्हा एकदा आंदोलनाच्या ज्वाळानी पेटले आहे. गेल्या काही दिवसांपासून रावळकोटसह अनेक भागांमध्ये हजारो नागरिक रस्त्यावर उतरले असून महागाई, बेरोजगारी, आर्थिक संकट, प्रशासनाची उदासीनता आणि राजकीय अधिकारांच्या मागणीसाठी आवाज उठवत आहेत. या आंदोलनामुळे पाकिस्तानमधील अंतर्गत राजकारण ढवळून निघाले असून आंतरराष्ट्रीय स्तरावरही या प्रदेशातील परिस्थितीकडे नव्याने लक्ष वेधले जात आहे. विशेष म्हणजे हा केवळ आर्थिक प्रश्न राहिलेला नाही, तर लोकशाही, प्रशासन, नागरी हक्क आणि राजकीय स्वायत्तता या मूलभूत मुद्द्यांवर केंद्रित झालेला व्यापक जनआक्रोश बनत चालला आहे. पाकिस्तान अनेक दशकांपासून काश्मीर प्रश्नावर आंतरराष्ट्रीय स्तरावर भारतावर टीका करत आला आहे; मात्र पाकव्याप्त काश्मीरमध्ये सुरू असलेल्या आंदोलनाने पाकिस्तानलाच अस्वरथ करणारे अनेक प्रश्न उपस्थित केले आहेत. एका बाजूला काश्मिरी जनतेच्या अधिकारांचा पुरस्कार करण्याचा दावा केला जात असताना, दुसऱ्या बाजूला सत्ताऱ्या प्रशासनाखालील प्रदेशातील नागरिक रस्त्यावर उतरून मूलभूत सुविधा, आर्थिक न्याय आणि राजकीय प्रतिनिधित्वाची मागणी करत आहेत, ही परिस्थिती पाकिस्तानच्या अधिकृत भूमिकेतील विरोधाभास अधोरेखित करते. आंदोलनाचे नेतृत्व ‘अवामी अँक्शन कमिटी’कडे असल्याचे सांगितले जाते. या संघटनेच्या माध्यमातून हजारो नागरिकांनी रावळकोट येथे मोठी सभा घेतली. आयोजकांनी या सभेत मोठ्या संख्येने लोक सहभागी झाल्याचा दावा केला आहे. या संख्येची स्वतंत्र पुष्टी उपलब्ध नसली, तरी आंदोलनाचा विस्तार आणू

त्यामागील असंतोष दुर्लक्षित करता येणार नाही.

या आंदोलनामध्ये लोकांचा सहभाग वाढत असल्याचे विविध वृत्तांमधून दिसून येत आहे. या आंदोलनाची मुळे केवळ राजकीय नाहीत, तर आर्थिक वास्तवाशी घट्ट जोडलेली आहेत. पाकिस्तान गेल्या काही वर्षांपासून गंभीर आर्थिक संकटाचा सामना करत आहे. महागाई, परकीय चलनाचा तुटवडा, वाढते कर्ज, ऊर्जासंकट आणि बेरोजगारी यांचा परिणाम या देशातील सर्वच भागांवर झाला आहे. पाकव्याप्त काश्मीर त्याला अपवाद नाही. जीवनावश्यक वस्तूंच्या वाढलेल्या किमती, रोजगाराच्या मर्यादित संधी आणि विकासकामांचा अभाव यामुळे सामान्य नागरिकांचे जीवन अधिक कठीण झाले आहे. त्यामुळे आर्थिक असंतोषाने आता राजकीय स्वरूप धारण केले आहे. आंदोलनकर्त्यांचा आरोप आहे, की त्यांच्या समस्यांकडे सातत्याने दुर्लक्ष करण्यात आले.

काश्मीरच्या भवितव्याशी संबंधित निर्णय स्थानिक नागरिकांच्या इच्छेविना घेतले जातात, अशी त्यांची भावना आहे. त्यामुळे अधिक राजकीय स्वायत्तता, लोकशाही प्रक्रिया बळकट करणे आणि स्थानिक जनतेच्या सहभागानून निर्णय घेण्याची मागणी अधिक तीव्र झाली आहे. ही मागणी केवळ प्रशासनाविरोधातील प्रतिक्रिया नसून लोकशाही मूल्यांवरील विश्वासाची अभिव्यक्तीही आहे. या आंदोलनाचे आणखी एक वैशिष्ट्य म्हणजे महिलांचा आणि ‘सोशल मीडिया’चा वाढता सहभाग. पारंपरिक आंदोलनांच्या तुलनेत आजच्या डिजिटल युगात माहितीचा प्रसार अतिशय वेगाने होतो. त्यामुळे स्थानिक ‘सोशल मीडिया’ प्लॅटफॉर्मवरून नागरिक आपले अनुभव, अडचणी आणि आंदोलनाशी संबंधित माहिती सातत्याने मांडत आहेत.

महिलांनीही या आंदोलनात सक्रिय भूमिका घेतल्यामुळे या संघर्षाला सामाजिक स्वरूप प्राप्त झाले आहे. समाजातील विविध घटकांचा सहभाग वाढतो, तेव्हा संबंधित आंदोलनाची व्याप्ती आणि परिणाम

कारकता अधिक वाढते. दुसरीकडे, आंदोलनकर्त्यांनी प्रशासनावर आवश्यक वस्तूंच्या पुरवठ्यामध्ये अडथळे निर्माण केल्याचा आरोप केला आहे. काही ठिकाणी जीवनावश्यक वस्तूंनी भरलेले ट्रक सीमावर्ती भागात अडवून ठेवण्यात आल्याचे दावे ‘सोशल मीडिया’वर करण्यात आले आहेत. या दाव्यांची स्वतंत्र पुष्टी झाली नसली, तरी अशा बातम्यांमुळे नागरिकांमध्ये असुरक्षिततेची भावना निर्माण होणे स्वाभाविक आहे. कोणत्याही प्रदेशात अन्नधान्य, औषधे आणि अत्यावश्यक वस्तूंचा पुरवठा खंडित होण्याची शक्यता निर्माण झाल्यास त्याचे दूरगामी सामाजिक परिणाम होऊ शकतात. या प्रकरणी सरकारी कर्मचाऱ्यांवर कारवाई झाल्याचे आणि काही निवृत्त सैनिकांवर आंदोलनापासून दूर राहण्यासाठी दबाव टाकल्याचेही आरोप करण्यात आले आहेत. या आरोपांची अधिकृत पुष्टी होत

नसली तरी, अशा बातम्या लोकशाही व्यवस्थेतील अभिव्यक्तीस्वातंत्र्याबाबत अतिशय चिंताजनक आहेत. लोकशाहीमध्ये नागरिकांना शांततापूर्ण आंदोलन करण्याचा अधिकार असतो. प्रशासनाने कायदा आणि सुव्यवस्था राखणे आवश्यक असले, तरी त्याचबरोबर नागरिकांच्या मूलभूत अधिकारांचे संरक्षण करणेही तेवढेच महत्त्वाचे असते. पाकिस्तान सरकारचा दावा मात्र वेगळा आहे.

पाकिस्तानी प्रशासनाचे म्हणणे आहे, की कायद्याचे उद्बोधन करणाऱ्यांविरुद्ध कारवाई केली जात आहे आणि शांतता आणि सुव्यवस्था राखण्यासाठी आवश्यक ती पावले उचलली जात आहेत. कोणत्याही आंदोलनात प्रशासन आणि आंदोलनकर्ते यांच्यातील दाय्यांमध्ये मोठी तफावत असते. त्यामुळे स्वतंत्र चौकशी आणि विश्वासाह माहितीच्या आधारेच वस्तुस्थितीचे वस्तुनिष्ठ मूल्यामापन होऊ शकते. या आंदोलनाचे राजकीय पडसादही उमटू लागले आहेत. पाकिस्तानचे संरक्षणमंत्री ख्वाजा आसिफ यांनी संसदेत आंदोलकांवर टीका केली. त्यांच्या वक्तव्यामुळे

येत होते. तसेच, प्रचंड प्रमाणात दरड देखील संपुर्ण रस्त्यावर पडली होती. त्याची भीषणता प्रत्यक्षदर्शींनी अनुभवली होती. मुख्यमंत्र्यांनी तात्काळ हा मार्ग बनविणाऱ्या संबंधित यंत्रणेची चौकशीचे आदेश देणे गरजेचे होते. मात्र, तसे न करता आपली सावरती बाजू घेत विरोधकांना चुकीचे ठरविण्याचे त्यांनी प्रयत्न केल्याचे सर्वसामान्यांमधून बोलेले जात आहे.

ते म्हणाले की, वरून दरड कोसळली आणि पाण्याच्या कमानीवर पडली. त्यामुळे ती कमान तुटली आणि दरड खाली रस्त्यावर पडली. तसेच, तेथील एमरजन्सी व्यवस्थापनेने दाखवलेल्या तत्परतेबद्दल देखील त्यांनी सांगितले. समोर त्याची भीषणता दिसत आहे आणि मुख्यमंत्री म्हणतात, त्याचे व्हिड्युअल असे दाखवत आहेत की कनेक्टड लिंकच तुटली आणि काही लोक असे सुरू झाले की ७ हजार कोटीच पाण्यात गेले म्हणून. आणि ते पुढे म्हणत आहेत की, विरोधकांच्या थोबाडावर टिचून हा मिसिंग लिंक पुन्हा सुरू करण्यात आला. परंतु, त्यांचे हे बोलणे कुठेतरी आपली बाजू सावरण्यासाठी असल्याचे सर्वसामान्यांमधून बोलेले जात आहे. कारण सरकार जर १०० टक्के अभ्यास करून रस्ता बनवत असेल, तर मग दरड बोगद्यात गेलीच नसती. त्याला धबधब्याचे स्वरूप आलेच नसते. हे झाले मिसिंग लिंक बाब त्यांचे वक्तव्य. पण, जिल्ह्यातील इतर रस्त्यांचे काय? येथील पुलांचे काय? येथील रस्त्यांवर चंद्रप्रीक्षा जास्त खड्डे पडले आहेत. जीर्ण झालेले पुल कधीही पडतील. आणि पुरापासून संरक्षण व्हावे यासाठी जे नव्याने पुल बांधण्यात आले आहेत त्यांचे जोड रस्ते पाण्यात वाहून जात आहेत. अशी परिस्थिती सध्या आहे. दरम्यान, काही दिवसांपूर्वी सत्ताधाऱ्यांकडून मोठमोठ्या विकासाला गप्पा मारल्या जात असतानाच मिसिंग लिंकची पोल खोल झाली. नवनवीन रस्ते बांधले गेले मात्र जिर्णावस्थेतील रस्ते आणि पुल दुर्लक्षीत केले. सरकारच्या भाषेत हवा विकास असेल तर दरवर्षी प्रमाणे यंदाच्या पावसाळ्यात तोच विकास ‘मिसिंग’ झाल्याचे सर्वसामान्यांमधून बोलेले जात आहे.

। चर्चा आजची

काही दिवसांपूर्वी राज्यात सत्ताधाऱ्यांकडून मोठमोठ्या विकासाच्या गप्पा मारल्या जात होत्या. विकास झाला एवरा, पण तो टक्केवारी खाणाऱ्यांचा, संबंधित अधिकाऱ्यांचा आणि काही प्रमाणात ठेकेदाराचा. कारण नवं नविन रस्ते बांधले म्हणजे विकास झाला, अशी सत्ताधिकाऱ्यांकडून सर्वांची समज करण्यात आली आहे. आणि हाच विकास असेल तर दरवर्षी प्रमाणे यंदाही पावसाने त्यांच्या विकासाची पोलखोल केली आहे. आणि सध्या तोच विकास ‘मिसिंग’ झाल्याचे सर्वसामान्यांमधून बोलले जात आहे.

राज्यात सध्या मोठ्याप्रमाणात नव्याने रस्ते बांधण्यात येत आहेत. त्यातील काही मार्ग नव्याने तर काही नवे मार्ग जुन्या रस्त्यांना जोडून बनविले जात आहेत. त्यातच नुकताच मुंबई-पुणेला जोडणारा ‘मिसिंग लिंक’ बनविण्यात आला. मुंबई-पुणे द्रुतगती महामार्गावरील वाहतूक कोंडी दूर करण्यासाठी आणि प्रवासाचा कालावधी आणखी कमी करण्यासाठी खोपोली ते कुसगाव असा १३.३ किमी लांबीचा मिसिंग लिंक एमएसआरडीसीकडून बांधण्यात आला आहे. त्यासाठी ७ हजार १२० कोटी रूपयांचा खर्च करण्यात आला. दरम्यान, दरीखोऱ्यात मिसिंग लिंकअंतर्गत केबल-स्टेड पूल बांधण्यात आला आहे. तर, लोणावला सत्तावाखानून मिसिंग लिंकमधील एक बोगदा जातो. त्यामुळे या प्रकल्पाचे काम अत्याधुनिक तंत्रज्ञानाचा वापर करून आणि सर्व नैसर्गिक आपत्तींचा विचार करून करणे आवश्यक होते. त्यानुसार मिसिंग लिंकचे काम करण्यात आल्याचा दावा राज्य सरकार आणि एमएसआरडीसीकडून करण्यात आला होता. तसेच, या मिसिंग लिंकचे उद्घाटन राज्य सरकारच्यावतीने १ मे रोजी करण्यात आले होते. त्यामुळे हा देखील मोठा विकास असल्याचे सत्ताधिकाऱ्यांकडून भासवले जात होते. परंतु, उद्घाटन झाल्यानंतर अवघ्या दोन महिन्यांतच पावसाने त्यांच्या विकासाची पोलखोल केली आहे.

संतोष राऊळ

त्याला डोक्यावर आठ्या घालून प्रवास करावा लागत आहे. असे असतानाही सत्ताधारी याकडे जाणिपूर्वक दुर्लक्ष करत असल्याचे बोलले जात आहे. कारण छोट्या मोठ्या डागडुजीपेक्षा नव्याने बनविण्यात आलेल्या रस्त्यावर टक्केवारी भेटत असल्याचे देखील सर्वसामान्यांमधून बोलले जात आहे.

नुकताच पहिल्याच पावसाने मिसिंग लिंकची देखील पोलखोल केली आहे. खरंवर ही पोलखोल सत्ताधारी सरकारची असल्याचे बोलले जात आहे. सरकारने या प्रकल्पाचे काम अत्याधुनिक तंत्रज्ञानाचा वापर करून आणि सर्व नैसर्गिक आपत्तींचा विचार केल्याचे बोलले जात होते. परंतु, पहिल्याच पावसात या रस्त्यावर खड्डे पडल्याचे व्हिडिओ सोशल मिडियावरून निदर्शनास येत होते. आणि त्यातच मोठी पोलखोल म्हणजे या मिसिंग लिंक वरील बोगद्यात अक्षरक्षः धबधबा वाहत असल्याचे चित्र निदर्शनास

कलात्मक दिग्दर्शक गुरुदत्त

अगदी थोड्या काळात ज्यांनी आपल्या कर्तृत्वाचा ठसा उमटून हिंदी चित्रपट सृष्टीत आपले नाव अजरामर केले त्या हिंदी चित्रपट सृष्टीतील ज्येष्ठ अभिनेते, दिग्दर्शक आणि निर्माते गुरुदत्त यांची आज जयंती. आज त्यांची १०१ व्या जयंतीनिमित्त गुरुदत्तजींच्या १०१ व्या जयंतीनिमित्त त्यांच्या आठवणींना उजाळा देणारा हा विशेष लेख. गुरुदत्त हिंदी चित्रपट सृष्टीत जिवंतपणीच अख्यायिका बनलेले व्यक्तिमत्व. आजही गुरुदत्त यांचे नाव घेतले की आठवतात ते त्यांचे कलात्मक चित्रपट मग ते चौदहवी का चांद असोत की कागज के फूल, सी आय डी असोत की मी. अँड मिससे ५५ आरपार असोत की प्यासा. त्यांच्या प्रत्येक चित्रपटात आणि चित्रपटातील

प्रत्येक दृश्यात कलात्मकता दिसून येते. चित्रपट कलात्मक असूनही त्यांच्या चित्रपटांना प्रेक्षकांची पहिली पसंती मिळत असे म्हणूनच त्यांना कलात्म कता आणि व्यावसायिकता यांच्यात सुवर्णमध्य साधणारा संवेदनशील निर्माता दिग्दर्शक म्हंटले जाते. वर उल्लेख केलेले सर्व चित्रपट हिंदी चित्रपट सृष्टीतील माईल स्टोन चित्रपट आहेत. आजही फिल्म अँड टेलिव्हिजन इन्स्टिट्यूट म ध्ये शिक्षण घेत असणाऱ्या विद्यार्थ्यांना हे चित्रपट आवजून दाखवले जातात. त्यांच्या प्रत्येक चित्रपटाला समीक्षकांची तर पसंती मिळालीच पण प्रेक्षकांनी ही चित्रपट डोक्यावर घेतले. साहिब बिबी और गुलाम या चित्रपटाला तर राष्ट्रपतींचे सुवर्णपदक मिळाले. या चित्रपटातील गाणीही लोकप्रिय झाली. आजही

ती तितकीच लोकप्रिय आहेत मग ती बाजी चित्रपटातील आज की रात पिया दिल ना तोडा... जाल मधील ये रात ये चांदणी फिर कहा.... आरपार मधील बाबूजी धीरे चलना..... सी आय डी मधील तर सर्वच गाणी लोकप्रिय झालीत मग ती आँखो ही आँखो मे इशारा हो गया... लेके पहला पहला प्यार... ये दिल है मुश्कील जिना यहा... मी अँड मिससे ५५ मधील थंडी हवाये काली घटाये.... प्यासा मधील जाने वो कैसे लोग थे.... कागज के फूल मधील वक ने किया क्या हसी सितम... चौदहवी का चांद मधील चौदहवी का चांद हो या आफताब हो.. साहिब बिबी और गुलाम मधील ना जाओ सव्या छुडके बूला..... त्यांच्या चित्रपटातील सर्व गाणी सुम धुर होती म्हणूनच ती गाणी लोकप्रिय

ठरली. केवळ गाणीच नाही तर त्यांच्या चित्रपटातील संवादही लोकप्रिय झाले. गुरुदत्त यांच्यावर बंगाली साहित्य आणि विचारांचा मोठा प्रभाव होता हाच प्रभाव त्यांच्या चित्रपटातूनही दिसूू येतो. ९ जुलै १९२५ रोजी बंगलोर येथे त्यांचा जन्म झाला त्यांचे खरे नाव वसंती शिवकुमार पदुकोण असे होते. जन्म रती बंगलोर येथे झाला तरी त्यांचे बालपण पश्चिम बंगालमधील भवानीपूर येथे गेले. आर्थिक परिस्थिती बिकट असल्याने त्यांनी मॅट्रिक पर्यंतच शिक्षण घेतले. नंतर ते पुण्यात आले. तिथे प्रसिद्ध फिल्म कंपनी प्रभात मध्ये त्यांना असिस्टंट दिग्दर्शक व नृत्य दिग्दर्शक म्हणून नोकरी मिळाली. तिथेच त्यांची ओळख देव आनंद यांच्यासोबत झाली ओळखीचे रूपांतर मैत्रीत झाले आणि पुढे ही

मैत्री इतकी घट्ट झाली की दोघांनीही एकमेकांना आपल्या चित्रपटात संधी दिली. देव आनंद यांच्या बाजी आणि जाल या चित्रपटाचे दिग्दर्शन गुरुदत्त यांनी केले तर गुरुदत्त यांनी निर्माण केलेल्या सी आय डी या चित्रपटात देव आनंद हे नायक होते. गुरुदत्त हे एक महान चित्रपट कर्मी होते त्यासोबतच ते एक माणूस ही होते. इतर माणसांप्रमाणे त्यांच्यातही गुणदोषांचे मिश्रण होते. ९ ऑक्टोबर १९६४ रोजी पत्नी गीता रॉय मुलांसह त्यांना भेटायला येणार होत्या मात्र त्या आल्या नाहीत त्यामुळे चिडलेल्या गुरुदत्त यांनी रागाचा भरात झोपेच्या गोळ्या खाल्ल्या. त्यांना हॉस्पिटलमध्ये एँडमिट करण्यात आले पण दुसऱ्याच दिवशी म्हणजे १० ऑक्टोबर १९६४ रोजी त्यांची प्राणज्योत माळवली. अवघ्या ३९ वर्षांचे आयुष्य त्यांना लाभले.

– श्याम ठाणेदार, दौंड जिल्हा पुणे

